

La cultura, eix d'integració i orgull per a un micropoble. L'exemple de Vallfogona de Ripollès

Publicat per [M. Carme Freixa i Bosch](#) [1] el 23/05/2016 - 11:10 | Última modificació: 24/05/2016 - 15:30

DEBAT 16

De vegades passejant per Ripoll, quan algú sap que ets de Vallfogona et diuen "Oh! Ja us hem vist per la tele. És ben bé que tot i ser un poble petit feu moltes coses". I la veritat, és que t'engreixes un quilo.

Massa sovint per als ciutadans de municipis mitjans i grans, la realitat dels micropobles s'assimila a poca gent, escassos recursos i nul·la vitalitat. Certament hi ha mancances respecte als nuclis de població gran però quan quelcom es percep com a necessitat, acostuma a sorgir un esperit de lluita i reivindicació que sol acabar en poder disposar d'alguna manera del servei o la prestació que cal, això sí, moltes vegades més cara.

En un dels àmbits que sembla que ha de ser més absent en els municipis de menys població, és el de la cultura. Però aquí sí que només cal visitar-ne algun per comprovar que les manifestacions culturals són molt més presents i més gaudides per als seus habitants, proporcionalment, que en els nuclis urbans. L'arrelament de les festes tradicionals conviu també amb noves expressions culturals. El factor més determinant en el dinamisme cultural és el teixit associatiu del municipi. Les possibilitats que l'Ajuntament a cop de talonari pugui incentivar determinats espectacles o activitats són molt minvades, d'aquí que si no hi ha altres actors que facin propostes, i sobretot les tirin endavant, no es pugui fer més que la festa major, la festa petita i algunes activitats vinculades al públic infantil (cavalcada de reis, carnestoltes...). En els darrers anys, el revulsiu de nous habitants que s'instal·len als micropobles ha portat encara un major protagonisme a la cultura, tant per als gustos nous com per a l'efecte cohesionador de les activitats.

Vallfogona de Ripollès: 210 habitants, una dotzena d'entitats i unes 30 activitats anuals

El padró de Vallfogona de Ripollès ja fa més de 20 anys que ha baixat dels 250 habitants. Sol oscil·lar entre els 200 i els 230 empadronats que, també amb un centenar de segons residents que hi tenen casa, participen en una dotzena d'entitats i associacions. La més antiga s'apropa als 90 anys (-la Germandat- una mútua avui reconvertida a associació benèfica, cultural i ambiental) i en els últims han sorgit l'entitat juvenil Vallfojove i el grup de grallers i timbalers del gegant Plafalgars. Aquesta rica xarxa associativa fa que molts vallfogonins i vallfogonines siguin de més d'una entitat i que, a més, en siguin membres actius a totes. Això es tradueix en un variat calendari de festes i celebracions on la major part d'aquestes entitats es fan responsables d'activitats concretes i en alguns casos, fins i tot col·laboren entre elles per reforçar-ne d'altres (aquesta darrera edició de la quina el grup de teatre s'ha sumat a l'AMPA per poder ser prou gent per organitzar-la) i per difusió conjunta del poble (aviat farà 20 anys que les entitats editen conjuntament el calendari de paret del poble).

Aquesta complicitat entre les associacions és molt evident en el caire intergeneracional i integrador de moltes activitats. Per exemple, els joves que es van organitzar en Pla Local de Joventut al 2003 (fins llavors només es pensaven els plans locals per a municipis de més de 2.000 habitants!), sempre han pensat activitats i accions obertes per a totes les edats. Fins i tot l'associació de gent gran estableix estatutàriament que no hi ha edat mínima per ser-ne soci. D'aquí que darrerament es facin conjuntament entre l'Escola i l'Associació de gent gran, dins del programa d'Envel·liment Actiu promogut pel Consorci de Benestar del Ripollès, tallers amb la participació dels més grans, mestres i alumnes (des de sortides saludables, patchwok o una xerrada sobre la vida de les dones als anys de la postguerra). Es tracta de més que una activitat lúdica, és un exercici d'integració, ja que les àvies ja no tenen els seus nets a l'Escola (són molt més grans) però coneixen i parlen amb els nens i nenes de famílies que s'han instal·lat recentment al poble.

Els esdeveniments culturals com a punt de trobada

I és que les activitats culturals han set sempre una bona excusa per trobar-se en el poble, els habitants de les masies (encara avui una mica més de la meitat viu en els disseminats, encara que no tots es dediquin a activitats agrícoles o ramaderes) i els de la vila. La sintonia ha estat tanta que els horaris s'adaptaven a les hores de munyir les vaques a les cases de pagès. Avui, quan ja totes, menys una, són explotacions extensives de vaca de carn, la cultura continua essent una mena pegamento per fer poble, per sumar els nous habitants, i des de fa anys també als segons residents o visitants, a la vida del municipi.

El ball del Roser a la Plaça de la Vila

Mirant el calendari d'esdeveniments i

celebracions es va descobrint la història del poble. Es tracta de posar en valor el passat, sobretot patrimonial –que no només monumental- i de crear identitat. En els darrers anys, s'ha comprovat que hi ha molta sensibilitat per part dels nous residents i també dels turistes cap a la història i la manera de viure dels pobles. Hi ha, sobretot comparant amb els anys 70s i 80s, un respecte i unes ganes de conèixer que afavoreixen l'autoestima dels habitants de tota la vida dels micropobles i, per tant, contribueix a consolidar-lo com a municipi, allunyant el fantasma del despoblament o la fractura que als 70-80s havia suposat l'arribada dels primers neorurals hippies.

La suma del teixit associatiu, de les ganes de participar dels vilatans i la predisposició a implicar-se en les activitats que es fan a Vallfogona dels que hi ha arribat fa poc, es tradueix amb un catàleg de manifestacions culturals, activitats i festes que combinen tradició, divulgació i també innovació i que es reparteixen per a tots els mesos de l'any.

Les festes com el Roser, la festa major, el Carnestoltes o les Caramelles compten amb una participació àmplia de totes les edats i de gent d'altres municipis també. Des de l'Ajuntament es promouen presentacions de llibres, concerts, funcions de teatre i recitals de poesia. De fet, el grup de teatre Milany va néixer als anys noranta a partir d'un taller organitzat com activitat extraescolar quan el monitor va engrescar a petits i grans per fer els Pastorets i davant de l'èxit una colla van comprometre's a fer l'obra de teatre del divendres de la festa major i així han

Homenatge a Salvador Espriu dins del Memorial Josep M. Jubells

continuat fins avui.

La poesia va començar de la mà d'uns poetes osonencs que va visitar el poble i amb l'objectiu de fer una reconeixement al darrer rector que va viure al poble es va organitzar al Nadal del 2012 el Memorial Josep M Jubells protagonitzats pels improvisats recitadors del poble però preparats a consciència per oferir representacions

amateurs molts dignes. Al 2014 es va fer un homenatge a Espriu que es va representar també a Ripoll i en la present edició es vol centrar monogràficament en un poeta viu que es convidarà a Vallfogona.

Des del 2003, Vallfogona de Ripollès participa en les Jornades Europees del Patrimoni que són un aparador per explicar intervencions de recuperació en alguns monuments (cas del castell de Milany i de l'església de Sant Julià) però sobretot també volen donar a conèixer nous recursos ja existents però que passaven desapercibuts, com en el cas de les barraques de pedra seca o d'un jaciment arqueològic que fa 3 anys que s'ha començat a prospectar i excavar per un equip de la UAB.

També en el moment de treballar i preparar propostes per al turista que ve a Vallfogona buscant la pau i la natura s'hi afegeix una nota cultural. D'aquí que els itineraris per a senderistes i per a btt solen referenciar, amb plafons explicatius, forns, restes construccions, masos, punts llegendaris... La mateixa recuperació de camins que havien estat tradicionals i vinculats a la vida pagesa es fa com a posada en valor del patrimoni immaterial.

Trobada gegantera organitzada pels grallers i timbalers d'en Flafulgars.

En definitiva, el que passa a Vallfogona que la gent surt i s'implica, no és gaire diferent del què es viu a molts dels micropobles del país i també a municipis més grans. De fet, les manifestacions culturals i artístiques són com una llaminadura, com més se'n fan més ganes se'n tenen de gaudir-ne de noves i es desperta l'interès per ser-ne partícep. I sens cap mena de dubte, des de totes les institucions públiques s'ha d'apostar per consolidar les programacions culturals, des de Sant Jaume de Frontanyà fins a Barcelona, perquè les activitats sempre tenen efecte vertebrador a la població, fomenten la bona convivència, i fan que la gent s'identifiqui amb el seu poble i amb el seu país.

Categories: Polítiques culturals

Etiquetes: petits municipis

Etiquetes: micropobles

Etiquetes: #debat16

Etiquetes: Vallfogona de Ripollès (Catalunya)

- [2]

URL d'origen: <http://interaccio.diba.cat/blogs/2016/micropoble-vallfogona-ripolles>

Enllaços:

[1] <http://interaccio.diba.cat/members/freixabc>

[2] <http://interaccio.diba.cat/node/6624>